

Hungarian translation of Teenage immunisations for ages 14 to 18

Kamaszkori védőoltások

14 – 18 éveseknek

immunisation

the safest way to protect your child

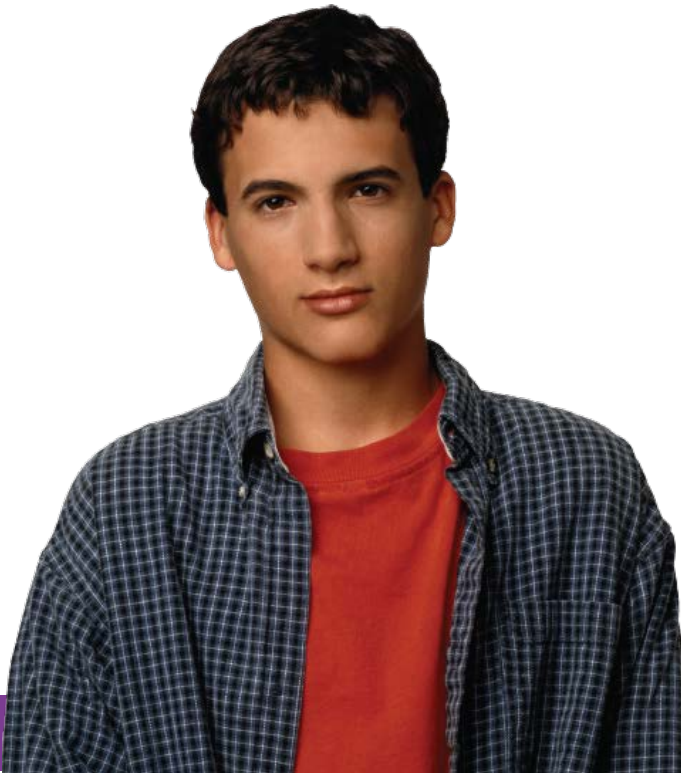
Bevezető

Ez az útmutató 14 – 18 éves kamaszoknak és szüleiknek szól a következőkről:

- kamaszok védőoltásai, amelyeket általában még az iskolaévek alatt megkapnak;
- miért szükségesek ezek a védőoltások;
- miért kapnak a kamaszok manapság MenACWY védőoltást;
- milyen mellékhatásokkal járhat az oltás.

Az útmutató a védőoltásokkal kapcsolatos leggyakoribb kérdéseket is megválaszolja.

Ha kérdése lenne, vagy további tájékoztatást szeretne kapni, beszéljen az iskolai védőnővel, háziorvosával vagy az ápolóval a háziorvosi rendelőben. Ezen kívül megtekintheti a www.publichealth.hscni.net vagy a www.nhs.uk/vaccinations weboldalt.

Miért van szükségünk védőoltásokra?

A nemzeti védőoltás-programnak köszönhetően számos veszélyes betegség, pl. a tetanusz, a torokgyík (diphtheria) és a gyermekbénulás (polio), gyakorlatilag eltűnt az Egyesült Királyságból. Azonban ezek a betegségek visszatérhetnek – még jelen vannak Európában és világszerte. Ezért fontos a védettség. Az Egyesült Királyságban az immunizáció magas arányának köszönhetően sikerült kordában tartani ezeket a betegségeket.

Hogyan működnek a védőoltások?

A védőoltások tartalmazzák a betegséget okozó baktérium vagy vírus kis részét vagy egészen parányi mennyiséget a baktérium által termelt anyagból. A védőoltások stimulálják a test immunrendszerét, amely antitesteket (olyan anyag, amely leküzdí a fertőzéseket és a betegségeket) termel. Így ha kapcsolatba kerül a fertőzéssel, azt felismerik az antitestek és megvédenek tőle.

A Td/IPV védőoltás

A Td/IPV-t egy injekcióban adják be. Ez fokozza a gyermekkori tetanusz (T), diphtheria (d) és polio (IPV – inaktivált polio vakcina) nyújtotta védelmet.

Milyen betegségek ellen véd a Td/IPV?

Tetanusz

A tetanusz fájdalmas betegség, amely kihat az izomzatra és légzési akadályokat okozhat. Az idegrendszerre is kihat és halálos kimenetelű is lehet. A tetanuszt a földből vagy trágyából a nyílt sebekben keresztül a testbe jutó baktériumok okozzák. Nem ragályos, de mindig jelen van a talajban, még az Egyesült Királyságban is.

Diphtheria

A diphtheria, azaz torokgyík súlyos betegség, amely általában torokfájással kezdődik és rövid időn belül légzési akadályokat okozhat. Kárt tehet a szívben és az idegrendszerben, súlyos esetben halálos is lehet. A diphtheria elleni védőoltás bevezetését megelőzően Észak-Írországban évente akár 1500 esetben is előfordult.

Polio

A poliovírus az idegrendszert támadja meg és véglegesen megbéníthatja az izomzatot. Ha a mellkasi izmokat vagy az agyat támadja meg, halálos is lehet. A védőoltást megelőzően évente akár 1500 gyermekbénulásos eset is előfordult Észak-Írországban.

Ha gyermekkorban megkaptam a tetanusz, a diphtheria és a polio elleni védőoltást, van még védettségem?

Lehet, hogy van még valamennyi védettséged. Azonban az általános védőoltások közé tartozik ez az emlékeztető oltás is, hogy hosszútávú védettséget nyújtson.

Hány emlékeztető oltásra lesz szükségem?

Összesen öt dózis szükséges a tetanusz, diphtheria és polio vakcinából az immunitás felépítéséhez és megtartásához. Ezeket kellett megkapnod:

- az első három dózist csecsemőkorban;
- a negyedik dózist 3 és 5 éves kor között, iskola elkezdése előtt;
- az ötödik dózist most kapod.

Az életed során általában nem szükséges ötnél több dózis a tetanusz, diphtheria és polio védőoltásból, azonban bizonyos országokba történő utazáskor lehet, hogy további dózisokra lesz szükséged. Ezt a rendelői ápolótól megérdeklődheted.

Ha úgy gondolsz, hogy nem kaptad meg az összes dózist, szólj az iskolai védőnőnek vagy a házi orvosodnak.

A MenACWY védőoltás

Mi a meningococcus betegség?

A meningococcus betegség ritka, de életveszélyes betegség, amelyet a meningococcus baktérium okoz. Számos csoportja létezik, a leggyakoribbak: A, B, C, W és Y. Csecsemők, kisgyermek, kamaszok és fiatal felnőttek vannak leginkább kitéve a betegség kockázatának.

Miért most kínálják fel nekem a MenACWY védőoltást?

A MenACWY védőoltás a meningococcus A, C, W és Y betegség ellen nyújt védelmet. Nemrég nagyon megugrott a meningococcus W megbetegedések száma az Egyesült Királyságban, számos halálesetet okozva a csecsemők és kamaszok körében. Kamaszként nagyobb a kockázata, hogy megkapod meningococcus W-t, ezért oltásra van szükséged a védettséghez.

A meningococcus C betegség manapság ritka, mivel a MenC oltást 1999-ben bevezették. Azonban a csecsemőkorban MenC oltások nyújtotta

védettség kamaszkorban csökken, ezért van szükség emlékeztető oltásra. A MenACWY vakcina a meningococcus A, W és Y ellen nyújt védelmet, és fokozza a MenC elleni védettséget. Az oltás csökkenti a baktérium hordozásának a kockázatát is, így a körülötted lévőket is védi.

Gyakori kérdések

Hogy adják be nekem a vakcinát?

Egy injekcióban adnak be minden oltóanyagot a felkarba. Senki sem szereti az injekciót, de nagyon gyorsan beadják. Kis tűt használnak, így csak egy apró szúrás érzel majd. Ha aggódsz az injekció miatt, szólj az orvosnak vagy az ápolónak a beadása előtt.

Milyen esetekben kerülendő a védőoltás?

Nagyon kevés indok létezik, ami miatt kerülendő az oltás. Tájékoztasd a háziorvosodat vagy az ápolót, ha:

- nagyon magas lázad van;
- görcseid vagy rohamaid vannak;
- a múltban rossz reakciót váltott ki nálad egy védőoltás;
- bármire is súlyosan allergiás vagy;
- valaha is szenvedtél vérvérvényességben;
- rákkezelésben részesültél;
- az immunrendszerre kiható betegség van (pl. leukémia, HIV vagy AIDS);
- bármilyen, az immunrendszerre ható gyógyszert szedsz (pl. magas dózisu szteroid, szervátültetést követő vagy rákkezelés);
- terhes vagy;
- bármilyen egyéb súlyos betegség van.

Ez nem mindig jelenti azt, hogy nem kaphatsz védőoltást, de segít az orvosnak vagy ápolónak eldönteni, hogy melyek a megfelelő oltóanyagok a számodra és hogy szükséges-e további tanácsot adniuk neked. A családban előforduló betegségek sohasem indokolják a védőoltások kerülését.

Vannak mellékhatásai?

Gyakori az injekció helyének a duzzanata és pírja. Néha apró, nem fájdalmas csomó képződik, ami pár hét alatt elmúlik. A súlyosabb mellékhatások ritkák, közéjük tartozik a láz, fejfájás, szédülés, hányinger és a duzzadt mandulák.

Ha nem érzed jól magad az oltást követően, paracetamolt vagy ibuprofent vehetsz be. Figyelmesen olvasd el a csomagoláson található utasításokat és a korodnak megfelelő adagot vedd be. Ha szükséges, 4-6 órával később bevehetsz még egy adagot. Ha ezután is magas a hőmérsékleted, beszélj az orvosoddal.

***Ne feledd, 16 éves kor alatt nem szedhető
aszpirin tartalmú gyógyszer.***

Ha bármilyen, vélhetően az oltással kapcsolatos panaszod van, szólj az orvosodnak.

Csak ezekre az oltásokra van most szükségem?

A lányoknak 12-13 (9. iskolaév) éves korban meg kell kapniuk a humán papillomavírus (HPV) elleni védőoltást egy későbbi életszakaszban előforduló méhnyakrák ellen. 2014 óta ez két oltásból áll, melyeket 6 hónapon belül kell beadni. További tájékoztatásért lásd: www.helpprotectyourself.info

Tanácsos az orvossal vagy az ápolóval ellenőrizni, hogy minden eddigi oltásodat, pl. az MMR-t, megkaptad.

Az MMR védőoltás

Az MMR a kanyaró (morbili, M), mumpsz (M) és rubeola (R; rózsahimlő) ellen véd.

Különösen fontos ellenőrizni, hogy teljes az MMR védelem, mivel a fiatalok közül sokan nem kaptak két dózist a vakcinából.

Ha úgy gondolod, hogy te is közéjük tartozol, a Td/IPV és a MenACWY oltásokkal egyidőben ezt is felkínálják. Ha mégsem, beszélj orvosoddal vagy az ápolóval.

Ha sohasem kaptál MMR oltást, egy dózist most kell megkapnod, a másikat pedig egy hónap múlva.

A kanyaró, a mumpsz és a rubeola súlyos szövődményekkel járhat.

- A kanyaró fülfertőzést, légzési problémát, agyvelő- és agyhártyagyulladást okozhat. 1 a 2,500–5,000-ben eséllyel halálos.
- A mumpsz siketséget okozhat, általában részleges vagy teljes felépüléssel. Kamasz fiúknál és férfiaknál duzzadt, fájdalmas heréket, míg a kamaszlányoknál és nőknél petefészekgyulladást okozhat. Gyermekeknél a vírusos agyhártyagyulladás fő okozója.
- A rubeola is okozhat agyhártyagyulladást és kihathat a véralvadásra is. Terhes nőknél vetéléshez vagy gyermekük súlyos egészségkárosodásához, pl. vakság, siketség, szívproblémák, agysérülés, vezethet.

Milyen esetekben kerülendő az MMR védőoltás?

Nagyon kevés esetben nem ajánlott az MMR védőoltás, de ha az 5. oldalon felsoroltak bármelyike érvényes rád nézve, tájékoztasd róla orvosodat vagy az ápolót.

Mik az MMR oltás mellékhatásai?

Az MMR oltást követően nagyon ritkák a mellékhatások. Az oltást követően 7-10 nappal belázasodhatsz, kanyarószerű kiütések és étvágytalanság jelentkezhet, amikor az oltás kanyaró elleni része működésbe lép. Továbbá ízületi fájdalmak jelentkezhetnek.

Az oltás után kb. 2 héttel nagyon ritkán zúzódásszerű kiütés jelentkezhet, az oltás rubeola része miatt. Ez általában hamar elmúlik magától, de azért mutasd meg orvosnak.

3 héttel az injekció után néha enyhe mumpsz jelentkezik, amikor működésbe lép a mumpsz vakcina.

Az MMR oltás mellékhatásainak és a kanyaró, a mumpsz és a rubeola szövődményeivel való összehasonlítása alapján az oltás biztonságosabb.

Az agyhártyagyulladásról és a vérmérgezésről

A meningococcus baktérium meningitisz (agyhártyagyulladást) és szepszist (vérmérgezést) okozhat. A meningitisz és a szepszis is nagyon súlyos, maradandó fogyatékosághoz vagy halálhoz vezethet. A tünetek olyan gyorsan jelentkeznek, hogy azonnal orvoshoz kell velük fordulni. A korábban említett MenACWY emlékeztető oltás védelmet nyújt egyes meningitisz és szepszist okozó baktériumok ellen, de tisztában kell lenned a jelekkel és a tünetekkel.

Mire ügyeljek?

Nagyobb gyermeknél, fiataloknál és felnőtteknél a **meningitisz** fő tünetei között szerepelhet:

- merev nyak (ellenőrizze, hogy a beteg meg tudja-e pusztatni a térdét vagy a térdével meg tudja-e érinteni a homlokát)
- súlyos fejfájás (ez önmagában még nem indokolja az orvosi beavatkozást)
- erős fényvel szembeni érzékenység
- hányás
- láz
- álmoság, fásultság vagy zavarodottság
- bőrkiütés
- rángatózás vagy rohamok

A szepszis fő tünetei között szerepelhet:

- álmoság, fásultság, üresség érzés, vagy zavarodottság (a szepszis egy kései tünete)
- súlyos fájdalom a karban, lábban és az ízületekben
- nagyon hideg kéz és láb
- remegés
- gyors légzés
- vörös vagy lila foltok, amelyek nem halványodnak nyomás alatt (végezze el az alábbi pohár-tesztet)
- hányás
- láz
- hasmenés vagy hasgörcs

Fontos megjegyezni, hogy nem mindenkinél jelentkeznek az összes felsorolt tünet. Ha valakinél jelentkeznek a fenti tünetek közül néhány, különös tekintettel a vörös vagy lila foltokra, **sürgősen** kérjen orvosi segítséget. Ha nem éri el azonnal orvosát, vagy a tanácsot követően is vannak aggodalmai, bízzon megérzéseiben és vigye az illetőt a legközelebbi kórház sürgősségi osztályára.

Ha erősen rányom egy poharat a szepszis kiütésre, a kiütés nem halványul el, a poháron keresztül is látható. Ebben az esetben azonnal hívjon orvosi segítséget.

Hol kaphatok további tájékoztatást?

A Meningitis Research Foundation és a Meningitis Now szervezetek a meningitisről adnak tájékoztatást.

A Meningitis Now 24 órás ingyenes segélyvonala a 0808 80 10 388 számon elérhető, vagy lásd: www.meningitisnow.org

A Meningitis Research Foundation 24 órás ingyenes segélyvonala a 080 8800 3344 számon elérhető, vagy lásd: www.meningitis.org

Tanácsért fordulhat házi orvosához, védőnőjéhez vagy a rendelő ápolójához is.

Általános gyermekkori védőoltások beosztása

Oltás időpontja	Betegség, amely ellen védeltséget biztosít	Hogy adják be
2 hónapos korban	Diphtheria, tetanusz, pertussis (szamárköhögés), polio és Hib betegség Pneumococcus fertőzés Rotavírus Meningococcus B fertőzés	Egy injekció Egy injekció Szájon át Egy injekció
3 hónapos korban	Diphtheria, tetanusz, pertussis, polio és Hib Meningococcus C fertőzés Rotavírus	Egy injekció Egy injekció Szájon át
4 hónapos korban	Diphtheria, tetanusz, pertussis, polio és Hib Pneumococcus fertőzés Meningococcus B fertőzés	Egy injekció Egy injekció Egy injekció
Első születésnapot követően	Kanyaró, mumpsz és rubeola Pneumococcus fertőzés Hib és meningococcus C fertőzés Meningococcus B fertőzés	Egy injekció Egy injekció Egy injekció Egy injekció
2 éves kortól évente	Influenza	Orr spray vagy injekció
3 éves és 4 hónapos korban	Diphtheria, tetanusz, pertussis és polio Kanyaró, mumpsz és rubeola	Egy injekció Egy injekció
12-13 éves lányok	humán papillomavírus okozta méhnyakrák 16- és 18-as típus, és genitális szemölcs 6- és 11-es típus	Két injekció 6 hónapon belül
14-18 éves korban	Tetanusz, diphtheria és polio Meningococcus ACWY fertőzés	Egy injekció Egy injekció

A jelenlegi beosztás kissé eltérhet attól, amelyet fiatalabb korban alkalmaztak. Az útmutatóban megtalálod a pótlandó oltásoknak a részleteit. Ezeket a háziorvosnál el lehet intézni.

Védőoltásokról további tájékoztatásért lásd:

www.publichealth.hscni.net vagy
www.nhs.uk/vaccinations

A Public Health England kiadványa alapján, utánnymás annak engedélyével.

Public Health Agency
12-22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS.
Tel: 0300 555 0114 (local rate).
www.publichealth.hscni.net

Find us on:

